

5.

Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsplan 2016-
2018, budget 2016

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2016-02-26

Dnr VON 2015/0048

Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsplan 2016-2018, budget 2016

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämnden

Godkänna verksamhetsplan och budget enligt förvaltningens förslag.

Vård- och omsorgsnämnden föreslår Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta

1. Minska Vård- och omsorgsnämndens budgetram med 700 tkr i lägre bruttokostnader på grund av omfördelning av tjänster på socialförvaltningens stab. Samtidigt ökas Socialnämndens budgetram med motsvarande.
2. Öka Vård- och omsorgsnämndens budgetram med 1 200 tkr som avsatts i Kommunstyrelsens budget för föreslagna ersättningsförändringar inom hemtjänst avseende Ljusterö samt ny glesbygdsersättning.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har fastställt Vård- och omsorgsnämndens budgetram till 563 200 tkr för år 2016. Det innebär en ökad ram för nettokostnader med 23 600 tkr jämfört med budget 2015. Nettoförändringen består främst av indexuppräkningspriser motsvarande 8,6 mnkr och kompensation för volymökningar motsvarande 14 mnkr. Övriga justeringar beskrivs närmare under avsnittet ”förändringar i förhållande till budget 2015” i bilaga 1.

Vård- och omsorgsnämnden föreslår utöver detta att nämndens ram minskas med 700 tkr samtidigt som Socialnämndens ram minskas med motsvarande på grund av en omfördelning av årsarbetare i staben på socialförvaltningen.

Enligt förslag i Vård- och omsorgsnämnden i januari 2016 beslutades om några ersättningsförändringar avseende hemtjänst. Beslutet att ta bort tätortersättningen på Ljusterö och ersätta den med landsbygd samt att höja ersättningen i den nya glesbygdszonen gällde under förutsättning att nämnden tillskjuts medel i budget för att täcka dessa ökade kostnader uppgående till 1,2 mnkr. Sammantaget skulle detta innebära en nettobudget på 563 700 tkr för Vård- och omsorgsnämnden, vilket är det som internbudgeten utgått ifrån.

Tjänsteutlåtande

Bilagor

1. Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsplan 2016-2018, Budget 2016

Anders Lindblad
T.f. förvaltningschef

Frida Wennermark
Controller

2016-02-26

Vård- och omsorgsnämnden

Verksamhetsplan 2016-2018

Budget 2016

Ordförande: Mikael Ottosson
T.f. förvaltningschef: Anders Lindblad

Innehållsförteckning

Ekonomisk sammanställning	3
Ansvar och uppgifter	4
Ledning och myndighetsutövning	4
Äldreomsorg	4
Omsorgen om personer med funktionsnedsättning	4
Mål och riktlinjer	5
Miljömål	9
Strategiska styrtal	9
Förändringar i förhållande till budget 2015	10
Äldreomsorg	10
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	12
Volymförändringar	14
Lokaler	14
Utveckling och förändringar - framåtblick	15
Ekonomisk riskanalys	16

Bilagor

Bilaga 1 Mål

Ekonomisk sammanställning

Driftredovisning per slag tkr	Budget 2015	Budget 2016	Förändring 2015-2016	Plan 2017 exkl prisutv.	Plan 2018 exkl prisutv.
Verksamhetens intäkter					
Avgifter	24 235	23 011	-1 224	23 511	24 011
Övriga intäkter	46 065	45 989	-76	46 489	46 989
Summa Intäkter	70 300	69 000	-1 300	70 000	71 000
Verksamhetens kostnader					
Personalkostnader	-27 011	-27 698	-687	-27 698	-27 698
Lokalkostnader	-39 950	-40 795	-845	-40 795	-40 795
Kapitalkostnader	-907	-852	55	-852	-852
Köp av verksamhet	-509 054	-531 991	-22 937	-546 991	-561 991
Övriga kostnader	-32 978	-31 364	1 614	-31 364	-31 364
Summa kostnader	-609 900	-632 700	-22 800	-647 700	-662 700
Verksamhetens nettokostnader	-539 600	-563 700	-24 100	-577 700	-591 700

Driftredovisning per verksamhet tkr	Budget 2016			
	Kostnad	Intäkt	Netto	Netto i %
Nämnd och Stab	-27 492	328	-27 164	5%
Särskilt boende	-188 595	35 699	-152 896	27%
Korttidsplatser äldre	-31 844	2 491	-29 353	5%
Hemtjänst	-108 941	10 148	-98 793	18%
Övrig äldreomsorg	-17 566	3 495	-14 071	2%
Korttids LSS	-18 580	834	-17 746	3%
LSS boende	-125 779	10 223	-115 556	20%
Daglig verksamhet LSS	-30 561	391	-30 170	5%
Övrig LSS	-6 751	22	-6 729	1%
Vård psykiskt funktionshindrade	-19 903	2 263	-17 640	3%
Övrig omsorg psyk funk hindr	-17 854	229	-17 625	3%
Personlig Assistans LSS	-13 410	693	-12 717	2%
Personlig Assistans SFB	-21 723	47	-21 676	4%
Personligt ombud	-3 701	2 137	-1 564	0%
Summa	-632 700	69 000	-563 700	100%

Kommunfullmäktige har fastställt Vård- och omsorgsnämndens budgetram till 563 200 tkr för år 2016. Det innebär en ökad ram för nettokostnader med 23 600 tkr jämfört med budget 2015. Nettoförändringen består främst av indexuppräkningsför priser motsvarande 8,6 mnkr och kompensation för volymökningar motsvarande 14 mnkr. Övriga justeringar beskrivs under avsnittet ”förändringar i förhållande till budget 2015”.

Vård- och omsorgsnämnden föreslår utöver detta att nämndens ram minskas med 700 tkr samtidigt som Socialnämndens ram minskas med motsvarande på grund av en omfördelning av årsarbetare i staben på socialförvaltningen.

Enligt förslag i Vård- och omsorgsnämnden i januari 2016 beslutades om några ersättningsförändringar avseende hemtjänst. Beslutet att ta bort tätortsersättningen på Ljusterö och ersätta den med landsbygd samt att höja ersättningen i den nya glesbygdszonen gällde under förutsättning att nämnden tillskjuts medel i budget för att täcka dessa ökade kostnader uppgående till 1,2 mnkr.

Sammantaget skulle detta innebära en nettobudget på 563 700 tkr för Vård- och omsorgsnämnden, vilket är det som internbudgeten utgått ifrån.

Ansvar och uppgifter

Vård- och omsorgsnämnden fullgör kommunens ansvar när det gäller att tillgodose behoven av vård och omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), med undantag för driften av de kommunala resultatenheterna. Vård- och omsorgsnämnden är så kallad kundvals nämnd med ansvar för myndighetsutövning, beställning och finansiering av verksamheten, uppföljning av kvaliteten i verksamheten och av de utförda insatserna. Verksamheten är uppdelad i tre huvudområden: ledning och myndighetsutövning, äldreomsorg och omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Ledning och myndighetsutövning

Ledningsfunktionen omfattar förvaltningsledning och administration. Myndighetsutövning handläggs av biståndsenheten.

Äldreomsorg

Verksamheten omfattar service, stöd och omvårdnad i det egna hemmet för personer oavsett ålder (hemtjänst) samt särskilt boende, korttidsboende och dagverksamhet där även hälso- och sjukvårdsinsatser ingår. Dessutom ingår uppsökande och förebyggande verksamhet samt anhörigstöd.

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Omsorgen enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) omfattar bostad med särskild service för barn och ungdomar samt bostad med särskild service och daglig verksamhet för vuxna. Övriga insatser som ingår är personlig assistans, ledsagning, kontaktperson, avlösarservice, korttidsvistelse och korttidstillsyn. Verksamheten omfattar dessutom stöd till personer med psykiskt funktionshinder och personligt ombudsverksamhet (PO). Anhörigstöd ingår i verksamhetsområdet.

Mål och riktlinjer

Kommunfullmäktige har beslutat om fem inriktningsmål med indikatorer och uppdragit åt nämnderna att ta fram resultatmål utifrån inriktningsmålen. Dessa redovisas i bilaga 1. Målen är framtagna i ett kommungemensamt arbete som leds av kommunstyrelseförvaltningen och som följer en fastställd mall. I november 2015 fastställde fullmäktige ett sjätte inriktningsmål som lyder; ”Österåker ska sträva efter ett långsiktigt hållbart samhälle där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka”. Vård- och omsorgsnämnden har ännu inte tagit fram några resultatmål för detta inriktningsmål utan avvaktar ett kommungemensamt arbete för att kvalitetssäkra tillhörande indikatorer bland annat.

Nedan beskrivs främst de verksamhetsområden där det föreslås ske förändringar under budgetåret.

Tillgång till särskilt boende och korttidsplatser för äldre

Under 2015 har det första särskilda boendet med avtal enligt LOV (Lagen om valfrihetssystem) öppnat. Detta har inneburit att den enskilde nu har en reell möjlighet att välja boende samt att beslut om särskilt boende för äldre har kunnat verkställas inom rimlig tid. Ytterligare ett särskilt boende planeras öppna under hösten 2017, och ett under 2018. Vid planering av antalet lägenheter inom särskilt boende är tillgången en osäker faktor eftersom de enskilt drivna boendena inte är garanterade till enbart Österåkers kommun. Det finns osäkerhet kring vad som påverkar den enskildas val (t ex hyra, inriktning, geografisk placering). Bedömningen är att planerat antal lägenheter gott och väl kommer att motsvara behovet de kommande åren.

Trots ökad tillgång till SÄBO-platser finns ett kvarstående behov av korttidsplatser. En möjlighet som undersöks är att omvandla lägenheter för permanent boende vid Enebacken till korttidsplatser. Detta är en process som tar tid att genomföra. I förutsättningarna för upphandlingen av Enebacken ingår att 18 platser ska omvandlas till korttidsplatser motsvarande växelvårdsplatser på Solskiftet samt i viss utsträckning externt köpta platser. Behovet av köpta externa korttidsplatser utanför kommunen skulle minska och den enskilde skulle få närmare till sina anhöriga. För att ersätta befintliga korttidsplatser i Alceahuset krävs särskild upphandling av den verksamheten.

Hysesavtalet för Enebacken sträcker sig till år 2021. Senast tre år innan behöver beslut fattas om förlängning.

Solskiftets särskilda boende har idag inriktning på enbart somatiskt sjuka. Produktionsförvaltningen önskar omvandla en enhet om tolv lägenheter till inriktning för personer med demenssjukdom. Detta skulle medföra att samtliga

boenden som nu finns inom valfrihetssystemet kan erbjuda omsorg både till de med och utan demenssjukdom, något som förstärker medborgarens valfrihet.

Förändrat huvudmannaskap

Den 1 oktober 2015 tog kommunerna i Stockholms län över hälso- och sjukvårdsansvaret i LSS-bostäder samt i dagliga verksamheter. Samtidigt skedde en skatteväxling. Vård- och omsorgsnämnden har fått utökad ram för denna kostnad enligt en nivå som Stockholms läns landsting och kommunförbundet i Stockholms län har beräknat baserat på en schablonisering av länets samtliga kostnader. Ersättningen till utförarna som berörs höjs i nivå med denna beräkning. Det är dock oklart vad det verkliga behovet för kommunens medborgare i de aktuella verksamheterna verkligen kommer att kosta. Utfallet av förändringen kommer att följas upp i samverkan med utförarna.

Välfärdsteknologi

Trygghetslarmen digitaliserades under 2015. Nästa steg är att varje utförare av hemtjänst åtgärdar larmen för sina kunder. Samtliga utförare är positiva till förändringen. Förändringen kommer starta i mitten av april och beräknas vara klar i slutet av november. Nya avtal skrivs under våren 2016. Produktionsstyrelsen kommer i fortsättningen att hantera larmen ute på öarna samt nattetid mellan 22:30-07:00 för samtliga kunder. Denna förändring ökar också möjligheten för den enskilde som enbart har trygghetslarm, att kunna välja utförare.

Under hösten 2016 kommer införande av nyckelfria lås påbörjas inom hemtjänsten. Syftet är att öka säkerheten för den enskilde samt begränsa administration och restid. Kostnaden för att införa nyckelfria lås finansieras genom att hemtjänstersättningen justeras för att reglera minskad kringtid (restid). En viss kostnad för investering och övergången kommer att uppstå.

Planerat steg därefter är att inom hemtjänsten pröva bildtelefonkommunikation. Detta skulle kunna ersätta vissa tillsyns- och påminnelsebesök och också innebära en större flexibilitet för hemtjänstutförarna och den enskilde.

Digitalisering blir Vård- och omsorgsnämndens fokusområde för 2016. Detta innebär att uppföljningar inom nämndens verksamhetsområde ska fokusera på hur utförarna arbetar med möjligheter som ges via digitalisering, samt hur nämndens egen personal använder digitala hjälpmedel i sitt arbete. Kompetensutveckling inom området kommer att genomföras genom deltagande i DigIT, ett ESF-projekt som har Stockholms stad som projektägare och Österåkers kommun som en av 15 deltagande kommuner.

De extra medel (1 mnkr) som Vård- och omsorgsnämnden har till förfogande för att stimulera sociala aktiviteter i särskilt boende för äldre kommer att fördelas i särskilt beslut och fokuserar på digitalisering. Detta för att utförarna ska ha en möjlighet att använda nya tekniska lösningar för att förbättra kvaliteten i omsorgen.

Stimulansmedel för ökad bemanning inom äldreomsorgen

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att administrera och följa upp satsningen på ökad bemanning inom äldreomsorgen under 2015-2018. För 2016 ska 2 miljarder fördelas till kommunerna, Österåkers kommun får 5,6 mnkr i stimulansmedel.

Syftet med satsningen är att skapa ökad trygghet och kvalitet för den enskilde inom äldreomsorgen genom ökad bemanning. Stimulansmedlen får endast användas till personalkostnader för personal som utför stöd och omvårdnad i den av kommunen finansierade vården och omsorgen om äldre och endast för personalkategorier som arbetar nära de äldre. Satsningen kan omfatta både hemtjänst och särskilt boende. Kommunen ska redovisa förbrukade medel i personalkategorier, årsarbetskrafter och uppdelat på kön. Medel som ej använts under perioden ska återbetalas. Medlen kommer att fördelas i särskilt beslut i Vård- och omsorgsnämnden.

Handläggning enligt ÄBIC

Äldres behov i centrum, ÄBIC, är en nationell modell som utvecklats för att skapa förutsättningar för strukturerad vård- och omsorgsdokumentation. ÄBIC bidrar till ett behovsriktat och systematiskt arbetssätt, ett gemensamt språk och strukturerad dokumentation. Modellen ska öka fokus på de behovsområden där kunder upplever sig ha behov av stöd. Behovet tydliggörs och mål formuleras tillsammans med kunden. Kundens inflytande över sitt stöd ska därmed öka. Biståndsenheten arbetar med att införa modellen för handläggning av ansökningar enligt socialtjänstlagen, en process i flera steg som sträcker sig över år 2015/2016.

Anhörigstöd

Från 2016 sker en fortsatt satsning på anhörigstöd inom Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsområde. Satsningen kommer att medföra fler aktiviteter riktade till anhöriga, t ex utbildnings- och rekreationsaktiviteter, delvis i samarbete med Fyren. Bättre information ska tas fram om kommunens anhörigstöd som helhet för att ge medborgaren en uppfattning om vilka olika former det finns. Detta gäller också biståndsbedömda insatser som beviljas en närstående men som även utgör anhörigstöd för t ex en maka eller ett barn.

Vardagsstöd till barn med funktionsnedsättning

Barn med funktionsnedsättning som inte tillhör LSS personkrets kan ha behov av stöd på grund av sin funktionsnedsättning. Detta ansvar finns inte tydligt fördelat

inom organisationen. Socialnämnden har ansvar för stöd som uppkommer på grund av bristande föräldraförmåga eller kriminalitet eller missbruk hos barnet. Men stöd för att vardagen ska fungera bättre för barnet och dennes familj saknas i ett tidigare skede.

En fortsatt dialog mellan Vård- och omsorgsnämnden och Socialnämnden och inom Socialförvaltningen behöver genomföras kring vilket stöd som ska ges, vilka insatser som bör finnas, och på vilken nivå stödet ska ges.

Dialog med medborgarna

För att få bättre kännedom om medborgarnas önskemål och behov samt att förbättra informationen till kommuninvånare, ska dialogen med medborgarna utökas. Politiker och tjänstemän ska regelbundet finnas på Fyren, en mötesplats för äldre. Detta kan exempelvis ske genom deltagande som månadens gäst. Även forum som Seniorernas dag, den nationella anhörigveckan och medborgardialoger ska användas.

Förvaltningen ska vara aktiv vad gäller att söka upp tillfällen och organisera dem.

Dialogerna kommer att dokumenteras dels för att kommunicera till samtliga intresserade kommuninvånare och dels för att sammanfatta det som har framkommit som underlag för Vård- och omsorgsnämndens mål- och utvecklingsarbete.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är idag uppmärksammat på många olika plan i samhället. I oktober 2014, då Socialstyrelsens nya föreskrifter inom området trädde i kraft, ökade kraven på nämnden och vad som förväntas gällande arbetet med våld i nära relationer. I syfte att bli mer tydlig och öka kvaliteten arbetar förvaltningen med att successivt ta fram gemensamma rutiner utifrån Socialstyrelsens riktlinjer. Samtidigt fortsätter personalen, i samarbete med länsstyrelsen, att utbilda sig och implementera metodstödspaketet FREDA för att lättare identifiera och utreda våld. Detta är ett arbete som förväntas pågå under flera år.

Personalsituationen

Personalsituationen inom socialtjänsten är ansträngd. Under de senaste åren har arbetet med attraktiv kommun – attraktiv arbetsplats intensifierats. Ökade krav på verksamheten medför ökade bemanningsbehov.

En stor lönesatsning med lönetrappa och engångssatsning genomfördes i början av 2015 för myndighetsutövande bistånds- och LSS-handläggare.

Arbetet med att förbättra personalsituationen och arbetsmiljön är högt prioriterat även framöver.

Miljömål

Under 2016 kommer nya miljömål att tas fram centralt i kommunen, socialförvaltningen deltar i det arbetet. Tills vidare ska nämnderna relatera till de 16 miljömål som finns på nationell nivå. Dessa handlar till stor del om att undvika negativ klimatpåverkan och fokuserar på hållbar samhällsplanering och minskade utsläpp.

Strategiska styrtal

Personal	Utfall 2015	Budget 2015	Budget 2016	Plan * 2017	Plan * 2018
Antal årsarbetare	42	42	42	42	42

Äldreomsorg	Utfall 2015	Budget 2015	Budget 2016	Plan * 2017	Plan * 2018
Särskilt boende, årsplatser	221	227	246	261	276
Särskilt boende, snittkostnad/dygn	1 662	1 806	1 753	1 753	1 753
Korttidsplatser, antal dygn	16 948	14 931	13 322	13 588	13 860
Korttidsplatser, snittkostnad/dygn	2 274	2 127	2 100	2 100	2 100
Utskrivningsklara, antal dygn	51	114	50	50	50
Utskrivningsklara, snittkostnad/dygn	4 013	2 904	4 229	4 229	4 229
Hemtjänst, utförda timmar dag och kväll	250 209	244 217	245 506	250 416	255 424
- varav extern regi	57%	49%	62%	62%	62%
Hemtjänst, antal kunder	544	522	550	561	572
Hemtjänst, pris/utförd timme	387	384	394	394	394

Funktionshinder	Utfall 2015	Budget 2015	Budget 2016	Plan * 2017	Plan * 2018
Boende, antal vuxna egen regi	105	103	103	103	103
Boende, antal vuxna extern regi	29	27	37	37	37
Boende, antal barn	11	11	10	10	10
Daglig verks enl. LSS, antal personer	169	191	171	171	171
Korttidsvistelse, antal dygn	5 125	4 920	3 844	3 844	3 844
Korttidstillsyn, antal barn	31	31	33	33	33
Hem för vård & boende (HVB), antal dygn	9 320	9 580	8 494	8 494	8 494
HVB, snittkostnad/dygn	2 220	2 151	2 262	2 262	2 262
Boendestöd, antal personer	128	128	131	131	131
Boendestöd, antal timmar	15 155	14 761	15 378	15 378	15 378
Sysselsättning enl. SoL, antal pass	6 091	6 468	6 091	6 091	6 091
Personlig assistans LSS, antal personer	21	20	18	18	18
Personlig assistans SFB, antal personer	72	73	69	69	69

* exkl prisutveckling

Förändringar i förhållande till budget 2015

Vård- och omsorgsnämndens budget för 2016 uppgår till 563,7 mnkr, en utökning med 24,1 mnkr. Nedan visas vilka justeringar som gjorts av ramen jämfört med budget 2015.

Avser	Nettoförändring
Budget 2015	-539 600
Engångskaraktär 2014	1 750
Indexuppräkning	-10 030
Volymökning	-14 000
Maxtaxa äldreomsorg	300
Behovstyd administration	500
Effektiviseringskrav	5 000
HSL inom LSS, 9 mån	-3 000
Sysselsättning pers över 67 år	-1 300
Anhörigstöd	-300
Fyren	-800
Kanalhuset	-400
Friskvård för äldre	-500
Medicinskt ansvarig rehab	-500
Kommunalt bostadstillägg, 6 mån	-375
Omfördelning personal SN	700
Ersättningsförändr. Hemtjänst	-1 200
Övriga justering	55
Budget 2016	-563 700

Vård- och omsorgsnämnden har de senaste åren haft en stram budget som överstigits under flera år, främst till följd av större volymökningar än förväntat. I budget 2016 ingår dessutom ett effektiviseringskrav på 5 mnkr samtidigt som volymkompensation inte utgetts för den extra dag som skottåret innebär. Kostnaderna för köp av verksamhet beräknas bli 1 mnkr för skottdagen.

I ramen ingår en generell prisökning för de prestationsbaserade ersättningarna med 2 % men nämnden har beslutat om en del förändringar som avviker från detta. Det handlar om ersättningen inom hemtjänst, särskilt boende och personlig assistans.

Äldreomsorg

Antalet äldre ökar fortfarande i Österåkers kommun. Mellan 2015 och 2016 beräknas antalet äldre mellan 65-79 år stiga med 1,5 % och antalet äldre som är 80 år eller äldre väntas öka med 5,7 %. Det ställer naturligtvis höga krav på effektivisering för att hålla nere kostnaderna i kombination med bibehållen kvalitet. Något som underlättat detta är att ytterligare platser i särskilt boende tillkommit under 2015 vilket möjlig-

gjort kostnadsminskningar för dyra, externa korttidsplaceringar. I budget 2016 väntas antalet permanenta platser i särskilt boende uppgå till 246 varav 80 externa. Nettokostnaderna för särskilt boende har i budget beräknats öka med 15,4 mnkr jämfört med föregående års budget.

Intäkterna inom särskilt boende är totalt sett i princip oförändrade trots stora volymökningar. En av orsakerna är att intäkterna främst i form av bostadshyresintäkter varit för högt budgeterade redan 2015. Sedan länsöverenskommelsen inom särskilt boende togs bort under 2013 har antalet sålda platser till andra kommuner minskat. I budget 2015 fanns två platser budgeterade men då endast en finns kvar nu så har budget 2016 minskats med 760 tkr för dessa intäkter.

De positiva effekterna av ytterligare platser i särskilt boende i kommunen har redan gett effekt då färre dyra, externa korttidsplatser har köpts. En konsekvens av valfriheten är dock att nämnden tvingas betala för ytterligare tomma platser på Enebacken, Solskiftet och Vårdbo. I budget 2016 beräknas kostnaden för dessa tomdygn uppgå till hela 3 mnkr.

År 2016 förändras den prestationsbaserade ersättningen inom särskilt boende i syfte att jämna ut differensen mellan dagens två ersättningsnivåer för vård och omsorg samt vård och omsorg med demensinriktning. Förändringen kommer sannolikt ske stegvis och har gjorts utifrån förutsättningen att detta ska vara kostnadsneutralt för Vård- och omsorgsnämnden. Förändringen innebär att ersättningen för demensinriktningen fryses samtidigt som vård- och omsorgsersättningen höjs med ytterligare 2,8 procentenheter utöver index. Detta jämnar ut skillnaden från 300 till 200 kr per dygn och plats.

Budgeten för korttidsplatser minskas med 3,9 mnkr på grund av volym och motsvarar 4,4 helårsplatser jämfört med budget 2015. Redan under hösten 2015 minskade antalet korttidsplatser avsevärt på grund av tillgången till lediga platser i särskilt boende. Volymminskningarna väntas medföra intäktsbortfall på knappt 0,9 mnkr från sociala avgifter och moms-kompensation. Utöver dessa förändringar minskas verksamhetens budgetram med 750 tkr för den tillfälligt utökade ersättningen till Korttidsenheten som utgavs under ett par år då bristen på permanenta platser var stor och ledde till större krav på verksamheten.

Inom hemtjänst väntas stora förändringar att ske. Antalet hemtjänsttimmar förväntas minska med ca 1,9 % jämfört med utfallet 2015 och flera ersättningsförändringar har beslutats. Trots att antalet äldre mellan 65-79 år väntas öka något så har budgeten utgått från antagandet att nya platser i särskilt boende kommer leda till att den kraftiga ökningen av hemtjänsttimmar som varit kommer att avta något de närmaste åren. Totalt har budgeten för hemtjänst reducerats med 2,8 mnkr för köp av

verksamhet. Samtidigt har intäkterna reducerats med 400 tkr delvis på grund av lägre volymer men också till följd av för högt budgeterade intäkter från sociala avgifter redan 2015.

Att frysa ersättningen i zon tätort och zon landsbygd ger en kostnadsminskning på nära 2 mnkr varav hälften finansierar en ny tredje glesbygdzon. Vidare används 1 mnkr för att finansiera ett införande av nyckelfri hemtjänst som planeras till 2016.

Vid årsskiftet 2015/2016 upphörde schablonen för hälsningstid med 3 minuter per besök. Detta på grund av möjligheten för utförarna att övergå till elektronisk registrering via en app vilket gör att registrering sker utanför kundens dörr och varför dubbel kompensation då inte bör utgå. Några utförare, däribland egen regi, har redan infört detta och erhåller inte denna schablon längre. Denna åtgärd ger nämnden en kostnadsminskning på 1 mnkr.

Tack vare att det nu finns tillgång till permanenta platser i särskilt boende kan flera kunder med omfattande hemtjänstinsatser erbjudas en plats på särskilt boende istället. I budgeten har ett antagande gjorts att 2 personer med i snitt 200 timmar hemtjänst per månad skulle ge en kostnadsminskning inom hemtjänst med 2,1 mnkr samtidigt som den ökade kostnaden för särskilt boende endast antas vara 1,3 mnkr, alltså en nettoeffekt på 0,8 mnkr.

Övriga förändringar inom äldreomsorg är att budgetramen minskats med 1 mnkr som hade avsatts år 2015 för implementeringskostnader för införande av digitala trygghetslarm samt de satsningar som visas i tabellen ovan.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Antalet barn i LSS-boende väntas under 2016 vara relativt lågt. Endast 10 placeringar antas pågå och kostnaderna för köp av verksamhet kommer då att minska med 2,4 mnkr jämfört med föregående års budget. För vuxenplaceringar i LSS-boende har däremot totalt 8,8 mnkr avsatts för ökade volymer varav 4,8 dock är för den nyöppnade gruppboenden Hantverkaren med sex platser. Även lokalhyran för den nya verksamheten har lagts till i budgeten och uppgår till omkring 1,1 mnkr. Totalt har antalet externa platser utökats med tio stycken och i egen regi har två platser stängts på Oppsättra gruppboende som stått tomma under en längre tid. Från och med 1 januari 2016 upphörde ersättningen för dessa två platser och detta ger Vård- och omsorgsnämnden en lägre kostnad om 1,6 mnkr för 2016. Inom LSS-boende beräknas intäkterna öka med 1,1 mnkr, främst på grund av Hantverkaren, men samtidigt minska med ytterligare 375 tkr för helårseffekt av det kommunala bostadstillägget som infördes 1 juli 2015.

Inom daglig verksamhet minskade volymerna under 2015 och budgeten har i år reducerats med 2,1 mnkr. Antalet personer väntas minska med 20 personer jämfört

med föregående års budget. En av förklaringarna är att insatsen under 2015 avslutades för personer över 67 år i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer. I budget 2016 finns dock 1,3 mnkr avsatt för att ge sysselsättning till dessa personer, men i vilken form är under utredning.

Kostnadsminskningen för köp av verksamhet i korttidsvistelse beräknas uppgå till 4,5 mnkr och antalet dygn väntas minska med 25 %. Den främsta orsaken till minskningen är att flera av de personer som nu flyttat in i gruppboenden Hantverkaren tidigare hade denna insats men som upphör i samband med flytten. Även lokalkostnaderna för denna verksamhet har minskat i 2016 års budget. Dels beroende på att den tillfälliga lokalen som används vid Solskiftets korttidsverksamhet inte bedöms behövas när den nya gruppboenden öppnar och dels på grund av att Produktionsstyrelsen säljer fler platser till andra kommuner vilket ökar andelen av hyran som de bekostar.

För korttidsvård väntas tvärtom volymerna öka till nästa år. En ny verksamhet har startat i egen regi i augusti 2015 på grund av stor efterfrågan och totalt beräknas volymerna stiga med två barn till en kostnad av cirka 375 tkr, inklusive lokal. Antalet kontaktpersoner enligt LSS har minskat stort senaste tiden och budgeten har reducerats med sammanlagt 450 tkr till följd av detta.

Avseende budgeten inom verksamheter för personer med psykisk funktionsnedsättning har den till 2016 utökats med 2,8 mnkr (bortsett från indexuppräknings). 3 mnkr av avsatta medel för volymökningar har fördelats till dagverksamhet psykiatri som varit kraftigt underfinansierad 2015. Volymerna, och därmed kostnaderna, har ökat kraftigt på kort tid. Antalet HVB-placeringar väntas dock bli tre färre än budgeterat 2015 och nettobudgeten har reducerats med 1,5 mnkr.

Även antalet timmar med boendestöd har ökat de senaste åren och bedöms vara en viktig verksamhet för att undvika eventuella HVB-placeringar. Ersättningen följer hemtjänsttaxorna vilket innebär en fryst ersättning i zonerna tätort och landsbygd och samtidigt införs en glesbygdzon och hälsningstiden försvinner. Sammantaget ger det en lägre kostnad om drygt 100 tkr. Timmarna beräknas öka med cirka 2 % under 2016 vilket skulle innebära en ökad kostnad om drygt 100 tkr.

Budgeten för personligt ombud och barnombud är oförändrade jämfört med 2015, exklusive indexuppräknings.

Ersättningen för personlig assistans enligt LSS har från och med 2016, sänkts med 10 kronor per utförd timme. Detta leder till en kostnadsbesparing för nämnden uppgående till cirka 0,5 mnkr som finansierar ersättningen till den kommunala utföraren för merkostnader vid ordinarie assistents sjukdom oavsett om den enskilde har beslut enligt LSS eller SFB. Antalet personer med beslut om personlig assistans

enligt LSS väntas vara två färre, 18 stycken och assistans enligt SFB väntas vara fyra personer färre, totalt 69 stycken. Kostnaden som denna volymminskning innebär har beräknats till 1,8 mnkr i budget 2016.

Lokaler

Lokalbehoven för Vård- och omsorgsnämnden är knutna till volymer. Vid entreprenadavtal och beställningar har nämnden ansvar för lokaler. Inom valfrihetssystemet (LOV) (hemtjänst, särskilt boende för äldre, daglig verksamhet, sysselsättning inom funktionsnedsättning) har utföraren lokalansvaret, likaså vid köp av enstaka platser och tjänster hos enskilda utförare.

Bostäder

Det finns tre permanenta särskilda boenden för äldre där nämnden har hyresavtal med fastighetsägaren. I och med det nya och de planerade boendena bedöms behoven av lägenheter vara tillgodosedda fram i tiden. Istället uppstår en viss risk för att nämnden står med tomma lägenheter i äldreboende beroende på de enskildas val av utförare. Arbete pågår rörande möjligheter att omvandla vissa ytor till korttidsboende.

Genom de tre trygghetsboendena som finns i kommunen finns möjlighet för äldre att söka sig till boendialternativ med god fysisk tillgänglighet och tillgång till viss social samvaro.

Boendesituationen inom funktionshinderområdet är bristfällig. Det saknas bostäder för personer med funktionsnedsättning. Prognosen tyder på ökade behov under de kommande åren, vilket gör att dagens bostäder inte räcker till. Arbete pågår med att analysera och eventuellt revidera prognosen.

Förvaltningen arbetar med att utifrån en uppdaterad boendeprognos se över olika möjligheter för att skapa tillgång till fler bostäder.

Övriga verksamhetslokaler

Det finns även lokaler för äldre i form av träffpunkter, mötesplats Fyren för frivilliga, samt dagverksamheter. Det finns behov av att utöka Fyrens lokaler. Ett arbete har påbörjats under våren 2016 med att se över lokalfrågan.

De lokaler som används för korttidsvistelse och korttidstillsyn för barn och unga med funktionsnedsättning räcker inte i dagsläget. Produktionsstyrelsen utför insatserna, men säljer också verksamhet till andra kommuner. Detta gör att verksamheten blir bättre lämpad för att ta emot barn och unga med varierande funktionsnedsättningar. En kompletterande lokal för korttidstillsyn har tagits i bruk i augusti 2015. När den verksamheten är etablerad får behovet av ytterligare lokal

utvärderas. Ett önskemål är framlagt till Armada om lokal avsedd för korttidsvistelse för 8-12 platser.

Utveckling och förändringar - framåtblick

E-hälsa

Det regionala arbete för e-hälsa har haft som mål att förbättra informationsöverföring mellan vårdhuvudmän, säkra digitaliseringen av välfärdstjänster (däribland trygghetslarm), samt att skapa e-tjänster. Dessa utvecklingsområden kvarstår under de kommande åren. För Vård- och omsorgsnämndens del handlar det till stor del om att hitta vägar via t ex e-tjänster att kommunicera med och underlätta för kommuninvånare. En annan utveckling är att delta i nationell patientöversikt.

Bostadssituationen

Bristen på bostäder för personer med funktionsnedsättning är kostnadsdrivande då andra lösningar, externt köpt vård, får ersätta bostad på hemmaplan. Dessutom riskerar Vård- och omsorgsnämnden att få betala viten för ej verkställda beslut.

Kostnadsökningar inom funktionshinderområdet

Fler personer än tidigare får diagnoser som kan ge dem rätt till stöd enligt LSS eller socialtjänstlagen på grund av en funktionsnedsättning. Detta får som konsekvens att Vård- och omsorgsnämndens kostnader ökar. För att bibehålla kvaliteten på dagens insatser, behöver erforderlig volymkompensation tillföras nämndens budget årligen.

Hemsjukvård

Det finns ingen tidplan för huvudmannaskapsförändringen för hemsjukvården. Troligen kommer Kommunförbundet (KSL) och landstinget att utreda frågan vidare under kommande året.

Ekonomisk riskanalys

För närvarande sker en omstrukturering av volymer och kostnader inom äldreomsorgens olika verksamhetsområden till följd av att ytterligare permanenta platser i särskilt boende för äldre tillkommit i kommunen. En konsekvens av större utbud inom särskilt boende är att det kan uppstå flera ej belagda platser på de tre redan befintliga särskilda boendena där nämnden abonnerar på samtliga platser. Detta skulle innebära att nämnden måste ersätta betydligt fler dygn enligt tomdygnsersättningen och de totala kostnaderna skulle då öka.

Från och med oktober 2015 har HSL-ansvaret i LSS-verksamheter övergått från landstinget till kommunerna. Det belopp som lagts på ersättningen till utförare av boende och daglig verksamhet har fördelats utifrån den skatteväxling som sker vid årsskiftet. Det finns dock en osäkerhet i hur stor omfattning detta uppdrag kommer att bli och hur mycket de faktiska kostnaderna kommer att uppgå till.

Under andra halvåret 2015 ökade antalet utförda timmar med 5 % jämfört med första, trots tillgång till permanenta boendeplatser. Samtidigt ökade inte antalet beviljade timmar vilket visar på att utförarna utförde en större andel av de beviljade timmarna. Även om detta i grunden är positivt så är det kostnadsdrivande för Vård- och omsorgsnämnden och något som står utanför nämndens kontroll. Det bedöms som troligt att denna utförandegrad kan komma att öka ytterligare framöver, främst inom egen regi som för närvarande har höga krav att förbättra sin effektivitet.

I budget 2016 planeras en satsning på att införa nyckelfria lås inom hemtjänsten för att minska restiderna för utförarna som krävs i samband med nyckelhanteringen. 1 mnkr har avsatts i budgeten men projekteringen kring detta är i uppstartsfasen vilket innebär att kostnaderna är svåra att uppskatta.

Ett ökat behov av vardagsstöd för barn med funktionsnedsättning utan tillhörighet till LSS personkrets väntas uppstå. Lämpligt stöd kan komma att behöva erbjudas och detta medför då kostnader som idag inte finns täckning för i nämndens budgetram.

Tidigare har Vård- och omsorgsnämnden ålagts viten i samband med brist gällande LSS-bostäder, vilket i hög utsträckning kan påverka nämndens ekonomiska utfall.

Brist på gruppboende för funktionshindrade medför en risk för att beslut om bistånd inte blir verkställda vilket kan leda till viten. Denna risk kvarstår sedan tidigare trots att antalet boendeplatser inom LSS utökats med sex stycken i december 2015.

Inom de flesta av Vård- och omsorgsnämndens verksamheter kan även små volymförändringar få stora ekonomiska effekter. För närvarande finns dessvärre inget utrymme för någon buffert för att täcka oförutsedda kostnader.

Mål 2016

Kommunfullmäktiges inriktningsmål	Resultatmål Vård- och omsorgsnämnd	Ndläge	Styrrelse/målnivå	Föränd	Måtnsätt
Inväntarna ska uppleva en professionell service av högsta kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service:	Nöjdheten med förvaltningens service och bemötande ska öka				
Indikator (NKI i medborgarundersökning)		45 (2013)	plus 10%	2016-18	Undersökning
Indikator (SBA:s NKI-undersökning)		67			
Österåker ska ha en ekonomi i balans:	Finansiering av alla beslut med ekonomisk bäring ska tydliggöras				
Indikator (Fortsatt god ekonomisk hushållning)					
Indikator (Fastställt åtgärdsplan vid eventuell negativ avvikelse)		underskott 0,3% 100%	0% avvikelse 100%	2016-18 2016-18	Statistik Månadsuppföljning
Österåker ska vara bästa skolkommun i länet:	Samarbetet mellan socialtjänsten och skolan ska förbättras				
Indikator (Antal SIP där skolan deltar, uppföljning av BUSSAM)		1 st	5 st	2016-18	Statistik
Österåker ska erbjuda högsta kvaliteten på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning	Andelen omsorgsgare, som är nöjda ska öka				
Indikator (NKI hemtjänst)		89%	plus 1 %	2016-18	Statistik
Indikator (NKI äldreboende)		85%	plus 1 %	2016-18	Statistik
Indikator (Brūkarenkäter inom funktionshinder)		64-87%	plus 1 %	2016-18	Undersökning i verksamheter
Österåker ska ha en trygg miljö:	Personer som är utsatta för våld i nära relationer, ska erbjudas stöd och hjälp				
Indikator (genomförda utbildningar i våld)		10 st	8 st		Statistik

SIP (samordnad individuell plan för enskilda personer)
 BUSSAM (Barn och unga med behov av särskilt stöd samverkan)
 ATV (Alternativ till våld)

Vård- och omsorgsnämndens egna indikatorer	Resultatmål
Indikator (genomförd analys av behoven)	Äldre personer med missbruk ska erbjudas stöd till ett värdigt liv
	antal aktiviteter genomförd analys
	Statistik